

Stichting Straatpastoraat Leiden

Voortgangsverslag
juni - december 2019

Aantal daklozen
in Nederland
in tien jaar
verdubbeld

Ombudsmannen
luiden noodklok

Foto voorzijde:
een ervaringsdeskundige - ex-dakloze -
van de maatschappelijke opvang geeft
jongeren een rondleiding door de stad
om hen een beeld te geven van het
harde leven op straat. 📸

Beeldmateriaal:
Melle van der Wildt, Jannie de Groot,
Carijn Westeneng en Ton Snepvangers

Eindredactie:
Henriëtte van den Broek
en Ton Snepvangers

Vormgeving: Ton Snepvangers

Stichting Straatpastoraat Leiden

Zijn eigen plekkie

Het bankje voor De Bakkerij blijft de laatste weken leeg. Het is ook wat druilerig en soms kan de wind wel erg guur over de Oude Rijn waaien. Af en toe schuifelt hij nog voorbij achter zijn rollator, maar ik mis hem, onze vaste gast en poortwachter van De Bakkerij.

In het voorjaar en de zomer had hij zijn vaste stek gevonden aan de rechterkant van het bankje naast de ingang van ons centrum. Zijn rollator ernaast geparkeerd tegen de muur. Hij is dakloos. Heeft inmiddels tijdelijk onderdak gevonden in het Sociaal Pension, maar heeft bij ons wel echt zijn eigen plekkie opgeëist. Op het bankje zit hij hele dagen in de zon met af en toe een slokje wijn uit een klein flesje in zijn binnenzak.

“Jezus veranderde wijn in bloed,” zei hij van de zomer nog tegen Femke Post, onze straatpastor, “maar ik verander mijn bloed langzaam in wijn.” Ik kende het grapje al, maar uit zijn mond krijgt het de bitterzoete klank van een gelaten schuldbelijdenis met een knipoog.

Als ik 's avonds langslow op weg naar de FEBO, vraag ik even of ik ook voor hem een frietje zal meebrengen. "Nee, ik heb net gegeten bij de Nieuwe Energie, maar hartelijk bedankt voor het aanbod, hoor."

Het is een vriendelijke en beleefde levensgenieter, die als de zon te hard schijnt van verschillende kanten het vriendelijke advies krijgt om de schaduw toch op te zoeken en tenslotte ook nog een petje aangeboden krijgt.

Hier en daar proef je bijna de jaloerse blikken van mensen die gejaagd hun weg zoeken in het centrum van de stad. Hij heeft de tijd, iets wat anderen vaak tekort komen. En hij heeft, ondanks dat hij dakloos is, bij ons toch mooi zijn eigen plekkie gevonden...

CBS komt uit op veertigduizend mensen zonder woning

Zorg in grote steden om aantal daklozen

Verbod bedelen strikter

Loman Leefmans
 is zelf naar vijf politieke partijen toegetrokken

Leiden ■ In Leiden wordt later dit jaar een algemeen bedravedverbod ingesteld. Tenzij, in de gemeenteraad tekent zich een meerderheid af voor een voorstel van de lokale VVD die van het fenomeen af wil. „Het is gewoon vervelend”, aldus het liberale aadslid Tom Leest.

Leiden Centraal, op de Haarlemmerstraat en op de in de omgeving van de daklozenzwang nabij de Langegracht. YVD-arts Tim Leest wil daar paal en perk stellen. Want er zijn passanten die wel eens een muntje afstaan als ze daarom op straat worden gevraagd, maar er is ook een grote groep die zich aan het schooiert ergert. En volgens Leest is een verbod niet alleen bedoeld om bedelaars weg te krijgen en boetes uit te delen, er ontstaat ook een mogelijkheid om het probleem in kaart te brengen en bedelaars waar mogelijk de weg naar hulp te wijzen.

in de VVD krijgt verhalde steun van burgemeester Henri Lenferink, want volgens hem zijn de huidige wettelijke regels rond bedelen onwerkzaam. „Daardoor komt het zelden of nooit tot ingrijpen“, weet hij. In Leiden zijn bedelaars vooral actief aan beide kanten van station

overlast

'Bed-bad-brood sluit te snel'

Stichting Uitgeprocedeerde Vluchtelingen vraagt een jaar uitstel forse bezuinigingen

tutie; het is
dingen die

Binnert-Jan Glastra

Leiden De Leidse

BRB dicht. De forse daling van de subsidie aan Stuy die daaronder het gevolg is van 65.000 naar 10.000 euro) is een van de

alle vijf een andere werkwijze hanteren om te kijken

Binnert-Jan Glastra
Stigebestuurder

Gemeenten weigeren opvang

'Leiden laat gezin op straat staan'

Aanpak verwarde personen in buurt

Lenferink: 'huis' tegen overlast

Bed-bad-brood sluit te snel'

Binnert-Jan Glastra
Stigendheidslandbouworganisatie

EEN VERTROUWD ANKERPUNT

2019 was een jaar vol persoonlijke contacten, verrassende ontmoetingen en aankondigingen van ingrijpende beleidsmatige veranderingen op het terrein van de maatschappelijke opvang vanuit de gemeente Leiden en omstreken. Hoewel het aantal daklozen nog steeds groeit, mede door het gebrek aan passende behuizing in het sociale segment van de woningbouw, zijn er grote plannen om de regionale opvang in de komende jaren rigoureuus af te bouwen.

Over vier jaar stopt de financiering van de huidige centrale regionale locatie voor dagen en nachtopvang definitief. Lokale gemeenten in de regio worden verantwoordelijk voor de

opvang van hun eigen inwoners en via het principe van "housing first" gaat men alles in het werk stellen om nieuwe risico's van dakloosheid te voorkomen. Via ontschotting van verschillende vormen van hulpverlening wordt de ambulante zorgverlening in de komende jaren versterkt. Dat zijn tenminste de plannen...

Maar we hebben op aanverwante terreinen als de GGZ en de Jeugdzorg in de afgelopen jaren ook gezien dat dit soort processen gigantisch uit de hand kunnen lopen. Terwijl allerlei vormen van zorg- en hulpverlening rond dak- en thuislozen in de komende jaren, mede onder druk van veranderende geldstromen, in transitie zijn, zal een vertrouwde factor als het straatpastoraat een belangrijk en vertrouwd ankerpunt zijn voor veel psychisch en sociaal kwetsbare mensen in onze doelgroep.

Waar onder druk van verandering de hulpverlening nog bezig zal zijn met nieuwe protocollen en onderlinge afstemming van verantwoordelijkheden, het overdragen van bestaande know-how en het vinden van nieuwe wegen in de maatschappelijke zorg, komt de straatpastor als vanouds gewoon even langs om bij te kletsen en waar nodig hulpvragen te ondersteunen richting betrokken partnerorganisaties.

Een vertrouwd gezicht te midden van alle onrust en veranderingen zal juist in de komende jaren van onschatbare waarde zijn.

Ton Snepvangers

bestuurslid Stichting Straatpastoraat Leiden en coördinator Diaconaal Centrum De Bakkerij

Aantal daklozen in Leiden stijgt, gemeente overweegt heropening Gebouw C

De gemeente Leiden gaat er vanuit dat Gebouw C van de daklozenopvang op korte termijn weer open gaat. Afgelopen jaar werd nog besloten om dat deel van de opvang te sluiten en in andere gemeenten te voorzien in kleinschaligere opvang. Dat meldt [Steutelstad.nl](https://www.steutelstad.nl)

Redactie Leiden 15-11-19, 15:12

Verdamstraat ook in verzet tegen blokken

Loman Leefmans

Leiden ■ En opnieuw verliezen burgemeester Henri Lenferink en PvdA-wethouder Marleen Damen met pek en veren besmeurd, in figuratieve zin dan, een bewonersbijeenkomst in Leiden.

Leerder in de Valeriusstraat in Leiden pruijmen bewoners van de straat het voornemen van de gemeente om zestien containeren in hun buurt neer te zetten. Ik heb indertijd op u gezegd, aldus buurtbewoner Frans, is die zich via een microfoon tot de burgemeester richtte, tag u het veld verlaten", ver- hij, terwijl hij...

Niet iedere Professorenwijk vreest containers

Loman Leefmans

Leiden ■ Geen spervuur aan stemverheffingen of onvriendelijke opmerkingen. De tweede bijeenkomst binnen een week over het gemeentelijke plan om zestien containerwoningen op een veldje aan de Leidse Verdamstraat neer te zetten, liep geheel anders dan die eerste, afgelopen maandagavond.

Niet alleen waren er gisteravond in het clubhuis van hockeyclub Roomburg maar dertig aanwezigen tegen de meer dan tweehonderd inwoners van de Verdamstraat wel...

Henri Lenferink, PvdA-wethouder van Leiden, en hun gevolg te zeggen dat de containers van harte welkom zijn. „Al heeft het me de afgelopen dagen wel verbaasd hoeveel van mijn medeburgers bewoners er echt op tegen zijn.“, zei een bewoner uit de P.J. Blokstraat, die net woner uit de buurt van de Verdamstraat woont. „Maar onze wijk is sociaal sterk genoeg om dit op te vangen.“

Toch nite in ieder geval één bewoner van de Verdamstraat wel als een andere uitgesproken voorstander wel moest bekennen dat hij niet direct in de buurt van de Verdamstraat woont. „Maar onze wijk is sociaal sterk genoeg om dit op te vangen.“

Een andere buurtbewoner kwam met een geheel andere invalshoek. „Ik krijg sterk de indruk dat de gemeente redeneert deze wijk heeft het zó goed, die mag wel wat meer lijden.“ Damen sprak tegen dat zo iets officieel beleid is, maar een kern van waarheid bevatte de opmerking wel. „Voorzieningen voor...

neven, is die vrees geheel onnodig. Gegadigden voor de containers worden vooral uitgebreid gescreend, zo meldde hij. „Ze moeten minimaal 24 uur per week werken, en ze mogen niet verslaafd zijn of schulden hebben. Het zijn dus niet van die types die je wel eens bij het station ziet bedelen.“

„Nu is het tijd om de gemeente geld af te troggelen“

Wat nog wel bij veel buurtbewoners bij Verdamstraat, Kernstraat en Fruinlaan leeft, is dat ze zich overvallen voelen door het besluit van het stadsbestuur. De opmerkingen van de burgemeester, ambtenaren en wethouder, alsmede de informatie die in wijkbrieven...

komen er en daarmee basta, zo voelt het. Met die opvatting in gedachte, merkte Lenferink op: „Wij staan er open voor als er nog een briljante oplossing is waaraan wij voorbij zijn gegaan.“

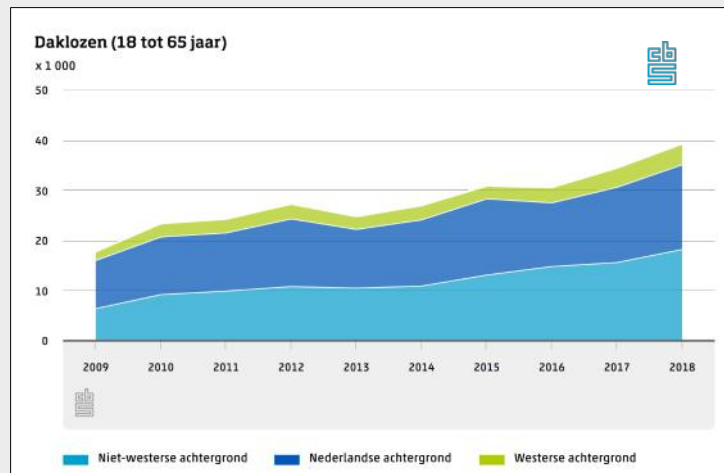
Voor de afsluiting van de bijeenkomst zorgde een buurtbewoner die het zonde zou vinden als de wijk een juridische confrontatie met de gemeente zou aanbinden. „Want dit is juist het moment om met de gemeente te onderhandelen en ze geld uit de zak te troggelen. Van het veldje op en maak er bijvoorbeeld een mooi wijkpark van.“

Of dat er ook komt, wordt begin volgend jaar duidelijk als de ge-

AANTAL DAKLOZEN VERDUBBELD

Ondanks dat het economisch goed gaat met ons land is het aantal dak- en thuislozen explosief groeiende. Het CBS berekende in augustus 2019 dat het aantal daklozen in tien jaar is verdubbeld, van 17,8 duizend in 2009, tot 39,3 duizend in 2019, maar het werkelijke aantal mensen dat geen veilig thuis heeft ligt waarschijnlijk veel hoger.

Dat is met name opvallend omdat de overheid in de afgelopen jaren plannen heeft ontwikkeld die de groei van het aantal daklozen juist moesten remmen, zoals de Meerjarenagenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen, en het recent aangenomen Actieplan Dak- en Thuisloze Jongeren.

Aantasting van grondrechten

Dakloosheid is een schending van het recht op huisvesting. Het gaat verder dan alleen geen dak boven je hoofd hebben: het gaat ook over het gebrek aan een veilige plek om jezelf te kunnen zijn.

Bovendien heeft dakloosheid vaak invloed op andere rechten, zoals het recht op privacy, de mogelijkheid om onderwijs te volgen en toegang tot goede zorg.

De rechten van kinderen in het bijzonder komen onder druk te staan: voor hen is het gebrek aan een veilige thuisomgeving en de angst om gescheiden te worden van hun ouders extra schrijnend.

Een veilige plek

Dakloos of thuisloos zijn wordt vaak geassocieerd met het niet hebben van een dak boven je hoofd en overnachten op straat of in een opvang. Het ligt iets ingewikkelder. Het gaat, in essentie, om het niet hebben van een veilige eigen plek.

'Onveilig' is bijvoorbeeld een fysiek onveilige woonsituatie vanwege bedreigingen en geweld in huis of illegale contracten. Mensen hebben weliswaar een dak boven het hoofd en zitten niet in de opvang, maar ze kunnen wel van de een op de andere dag op straat worden gezet.

Impact op vrouwen

Voor veel vrouwen is dakloosheid (of het risico daarop) anders, en vaak nog onveiliger, dan voor veel mannen.

Ze komen daardoor vaker in afhankelijkheidsrelaties terecht met mannen die hen slaapplekken, eten, drinken en (mogelijk) drugs aanbieden. Voor vrouwen heeft dakloosheid vaak een grotere impact op hun gezondheid dan bij mannen. In feite staan al hun mensenrechten onder druk.

Zelfredzame daklozen

De cijfers van CBS over dakloosheid zijn de enige officiële cijfers. Het is aanneembaar dat het werkelijke aantal hoger ligt.

Zo worden 'zelfredzame' dakloze mensen niet geheel meegenomen, het aantal vrouwen die dakloos zijn is moeilijk in te schatten en jongeren blijven relatief lang buiten beeld ondanks een zwervend bestaan.

Zelfredzame daklozen zijn mensen die door omstandigheden, zoals een faillissement, scheiding of ziekte, geen huis meer hebben. Toch kunnen zij vaak niet terecht in de maatschappelijke opvang. Die beschouwt hen als zelfredzaam, omdat ze een netwerk en een 'goed functionerend stel hersens' hebben.

Mensen met psychische of verslavingsproblematiek krijgen voorrang. Wie 'zelfredzaam' is, komt niet snel in aanmerking voor toelating tot de maatschappelijke opvang en wordt in de praktijk ook door hulpverleners van de opvang ontraden er gebruik van te maken.

Eigenlijk is het schrijnend om een dakloze als zelfredzaam te bestempelen. Het is immers een duidelijk signaal dat het iemand juist niet lukt om zelfredzaam te zijn. De overheid kan zich niet aan haar verplichtingen op grond van het recht op huisvesting onttrekken door daklozen als zelfredzaam te beschouwen.

Het is aannemelijk dat ook het aantal van deze specifieke groep in de komende jaren nog blijft groeien. Het aantal betaalbare en beschikbare woningen neemt nog steeds af en armoedecijfers blijven ondanks het economisch herstel nog onverminderd groot.

Dakloze jongeren

In Nederland zijn 12.600 jongeren dakloos volgens de laatste telling van het CBS in 2019. Het aantal dak- en thuisloze jongeren is in de afgelopen tien jaar met maar liefst verdrievoudigd. De signalen wijzen erop dat het aantal alleen maar toeneemt.

Daklozen van niet-westerse achtergrond

Bijna de helft van de daklozen heeft een niet-westerse achtergrond. Hun aantal verdriedubbelde tussen 2009 en 2018 van 6.500 naar 18.300.

Te weinig te laat

Het is duidelijk dat schaarste op de woningmarkt iedereen raakt. Voor mensen in kwetsbare situaties is de impact zeer groot. Onvoldoende en onveilige huisvesting kan dan een stap in de richting van dak- en thuisloosheid zijn. De groep in onveilig en ontoereikende huisvesting is lastig in te schatten.

We zien in ons land een toename van mensen die noodgedwongen in vakantieparken wonen en waarvoor uitzetting ten allen tijde dreigt. Ook zien we een toename van mensen die moeite hebben hun woonkosten te betalen en steeds meer van hun inkomen kwijt zijn aan woonkosten.

Wetten en verdragen

Dak- en thuisloosheid is een aantasting van het recht op een behoorlijke levensstandaard en het recht op behoorlijke huisvesting. Rechten die zijn terug te vinden

- in art. 22 van de Nederlandse Grondwet.
- In de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens in art. 25.
- In het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten in art. 11.
- Ook de verdragen inzake de eliminatie van discriminatie tegen vrouwen (art. 14 en 15), het kinderrechtenverdrag (art. 16 en 27), het verdrag voor de eliminatie van racisme (art. 5),
- het verdrag inzake de bescherming van burgerlijke en politieke rechten (art. 17)
- en het verdrag inzake mensen met een beperking (art. 9, 19 en 28) wordt gerefereerd aan het recht op behoorlijke levensstandaard, recht op huisvesting en recht op zelfstandig wonen.
- In het Europese Sociale Handvest (herzien) is het recht te vinden in art. 30 en 31.

Ombudsmannen luiden de noodklok

Op 4 december van dit jaar luidden de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman in een brief aan premier Rutte de noodklok over de huisvestings- en daklozenproblematiek in Nederland.

Namens alle gemeentelijke en regionale ombudsmannen riepen zij het kabinet op om de regie te nemen.

De problemen rond huisvesting en de opvang van daklozen in Nederland rijzen de pan uit en overstijgen de mogelijkheden van lokale overheden.

FALEND WOONBELEID VAN DE OVERHEID

De toename van het aantal dakloze mensen komt niet uit de lucht vallen, maar is het gevolg van decennialang doelbewust overheidsbeleid.

Sinds eind jaren tachtig richt het Nederlandse woonbeleid zich op het bevorderen van woningbezit en marktwerking. Je eigen woning kunnen kopen kwam symbool te staan voor gevoelens van trots, verantwoordelijkheid en (financiële) onafhankelijkheid.

Tegelijkertijd begon de politiek met het afbouwen en uithollen van de betaalbare sociale huurvoorraad. Eind jaren tachtig was nog zo'n 40 procent van de woningen in bezit van een woningcorporatie; nu is dat minder dan 30 procent. Dat lijkt misschien een beperkte afname, maar zou nu een verschil van zo'n 800.000 woningen betekenen.

De verhuurdersheffing

Voor de afgelopen jaren is flink werk gemaakt van het inperken van de sociale huursector. Zo introduceerde Stef Blok als minister van Wonen (VVD) stevige lastenverzwaringen (de verhuurdersheffing) voor de woningcorporaties.

Officieel was deze verhuurdersheffing bedoeld om de Staatskas te spekken, maar ze sluit naadloos aan op een langgekoesterde politieke wens om de sociale huursector kleiner te maken. De Woningwet uit 2015 beperkte daarnaast het speelveld van woningcorporaties tot het huisves-

ten van de laagste inkomens. Sinds 2013 is daarvoor de gereguleerde corporatievoorraad gekrompen met 100.000 woningen.

Waar het *aantal* corporatiewoningen afneemt, neemt de druk op die woningen alleen maar toe. Dat komt doordat particuliere verhuurders hun handen steeds meer aftrekken van het goedkoopste segment van de woningmarkt en zich richten op de dure vrije sector, waar de rendementen veel hoger liggen.

De taak om lage inkomens te huisvesten komt zo in toenemende mate bij woningcorporaties te liggen. Daarbovenop betekenen de decentralisering en extramuralisering van de zorg – in andere woorden: ouderen en zorgbehoevenden blijven steeds langer thuis wonen – en huisvesting van statushouders dat de sociale huursector steeds meer kwetsbare personen een plek moet bieden.

Huurregulering en -bescherming zijn ondertussen afgezwakt. Waar vaste huurcontracten voorheen de standaard waren, is er sinds 2016 meer ruimte voor tijdelijke contracten. Bovendien zijn extra huurverhogingen mogelijk gemaakt. Liberaal woonbeleid heeft de machtspositie van de verhuurder versterkt ten opzichte van de huurder. Het logische gevolg is meer woononzekerheid.

Gevolgen van de herstructurering

Dit alles telt op tot een omvangrijke herstructurering van de sociale huur. Voorheen was volkshuisvesting een brede voorziening, dat wil zeggen: ook bestemd voor de middenklasse.

Tegenwoordig fungeert de sociale huursector vooral als vangnet voor wie echt niet anders kan.

Het wordt een – liefst tijdelijke – voorziening voor de armen. Hiermee ontwikkelt de Nederlandse situatie zich in de richting van Anglo-Amerikaanse landen waar de sociale huursector veel kleiner is.

Dit is een groot risico, want '*services for the poor, are poor services*' zo stelde socioloog Richard Titmuss, een van de architecten van de naoorlogse Britse verzorgingsstaat, in 1969 al. Met andere woorden: de marginalisering van de sociale huur draagt alleen maar bij aan verdere uitholling van de sector met achterstanden en stigmatisering als gevolg.

Falend woonbeleid

De gevolgen laten zich aftekenen. De woonlasten onder huurders nemen toe. Ongeveer een op de vijf huurders heeft inmiddels moeite de maandelijkse huur op te brengen. In 2002 was dat slechts bij een op de twintig huurders het geval.

Een groeiend aantal huurders zit klem in een niet passende woning. Denk aan gezinnen met kinderen die op nog geen 40 vierkante meter wonen. Tenslotte is de woononzekerheid toegenomen.

Dakloosheid valt dan ook niet te reduceren tot een individuele schuldvraag. Mensen raken niet puur uit eigen schuld dakloos, en zelfs dan blijven ze gewoon recht op een woning houden.

Nee, de scherpe toename van dakloosheid is het logische maar onacceptabele gevolg van decennia falend woonbeleid.

In Leidse context

Door het grote tekort aan sociale huurwoningen is de wachttijd in de regio Holland Rijnland voor

woningzoekende inmiddels opgelopen tot 6,6 jaar. Tot 2030 wil de gemeente Leiden in totaal 8.500 nieuwe woningen bouwen, waarvan 30% sociaal. Een lastige opgave gezien de schaarse locaties en stijgende bouwkosten.

Leiden moet het vooral hebben van de verdichting van bestaande woonwijken, want zij heeft geen ruimte meer om grote nieuwbouwwijken aan de randen van de stad aan te bouwen. De nieuwe woningen komen in krappe buurten te staan zodat ze ook moeten passen in het 'beeldkwaliteitsplan' dat in overleg met bewoners van de wijk wordt vastgesteld. Daardoor zijn de kosten van de nieuwe woningen al gauw zo'n anderhalf keer zo hoog als gemiddeld voor sociale woningbouw. Dus, zeggen de corporaties, is het maar zeer de vraag of Leiden het beoogde percentage aan sociale woningbouw in de komende jaren überhaupt zal halen.

Hoezo Housing first ?

In de plannen voor de Transformatie van de Maatschappelijke zorg 2017-2025 wordt hoog ingezet op de gedachte van „Housing first” als het gaat om de zorg voor mensen uit de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), de Maatschappelijk opvang en Beschermd wonen.

Housing First is een succesvol model uit de Verenigde Staten waarbij dakloze mensen met meervoudige problemen, waaronder psychiatrische problematiek, sociaal onaangepast gedrag en verslaving direct van de straat een woning krijgen, met daarbij intensieve ambulante begeleiding.

Iedereen is het erover eens dat dit een prachtig model kan zijn ter vervanging van het huidige waarbij mensen met meervoudige problemen geconcentreerd worden op één plaats in de regio. Dat is eigenlijk vragen om meer problemen.

Maar de voorwaarden voor het nieuwe model zijn natuurlijk wel:

1. dat er voldoende betaalbare wooneenheden beschikbaar moeten zijn;
2. dat er behoefte is aan wat in het vakjargon heet: een 'inclusieve wijk', d.w.z. een wijk waarvan de bewoners bereid zijn de nieuwe buurtgenoten de ruimte te geven en waar nodig ook te ondersteunen;
3. en dat er ook voldoende ambulante hulpverleners zijn die op oproep tijdig beschikbaar kunnen zijn, mochten er zich onverhoopt toch problemen voordoen.

Hoe reëel zijn de plannen werkelijk?

En aan alle drie de voorwaarden schort het op dit moment in onze regio.

We hebben al een gigantisch woningtekort in de sociale woonsector dat in de komende tien jaar niet zomaar opgelost zal worden als het huidige beleid niet ingrijpend wordt bijgesteld.

Het ideaal van de 'inclusieve wijk' klinkt heel mooi, maar recente ervaringen in Leiden rond de verplaatsing van containerwoningen van de Sumatrastraat naar een andere wijk in Leiden leidde zowel rond de Vijf Meilaan als de Professorensloot tot hevig verzet. En dat betrof niet een discussie over het beeldkwaliteitsplan, maar puur over tijdige en goede communicatie, mogelijke

consequenties voor het bestemmingsplan van bepaalde delen van de wijk en daarmee ook de zorgen over een mogelijke waardevermindering van de omliggende woningen.

En ook als het gaat om het beschikbaar zijn van voldoende ambulante hulpverleners in geval van crisissituaties, leven er nog de nodige twijfels als we kijken naar de enorme tekorten die er op dit moment al zijn in de zorg in zijn algemeenheid en in de Geestelijke Gezondheidszorg in het bijzonder.

De transformatie van de maatschappelijke zorg is al in gang gezet, zij het dat het tijdspad inmiddels is verlengd.

Maar we zijn bezorgd over de gevolgen voor de mensen die direct afhankelijk zijn van goede zorg en huisvesting. Zij zijn niet gebaat bij onzekerheid of verwarring in de hulpverlening.

DE STRAATPASTOR AAN HET WERK

Pastoraat

De kern van het werk van het straatpastoraat blijft het pastoraat. Dit vindt op veel verschillende manieren en plekken plaats. Het kan een vluchtige ontmoeting zijn, een kort gesprek, een gebed of een langdurig contact zijn. Soms bestaat een gesprek alleen uit een korte vraag naar hoe het met iemand gaat, maar vaak spreekt de pastor langere tijd met mensen.

De gesprekken ontstaan vaak vanzelf. Mensen stappen zelf op de straatpastor af of worden door haar benaderd op straat of in de daklozenopvang.

Daarnaast worden mensen vaak door anderen in contact gebracht met de straatpastor zoals door andere mensen in de opvang, maatschappelijk werkers, groepswerkers of mensen van sociale wijkteams.

Langdurig contact

Als dat gewenst is, onderhoudt de straatpastor ook contact met mensen nadat zij een huis krijgen of (tijdelijk) naar een andere woonvorm verhuizen. Zo werden er bijvoorbeeld een aantal mensen in het ziekenhuis en een afkickkliniek in Den Haag bezocht.

Huisbezoeken komen regelmatig voor. Mensen die al langer contact hebben met de straatpastor, vinden het vaak fijn als de ze ook in de nieuwe fase in hun leven contact houdt. Daarom worden mensen ook daar regelmatig opgezocht en blijft

het contact in stand zolang de mensen dat zelf aangeven.

Verbindingen leggen

Het Leidse straatpastoraat zet zich in voor dak- en thuislozen in Leiden en omgeving. Dat gebied werd bij een recent bezoek echter iets uitgebreid. De straatpastor werd benaderd door een mevrouw uit Delft die via een Leidse dakloze over het straatpastoraat had gehoord.

Femke is even bij deze mevrouw langs gegaan om haar verhaal te horen en te zien wat ze nodig had. Na het gesprek heeft ze contact opgenomen met haar collega van het straatpastoraat Delft, die verder met de hulpvraagster in gesprek is gegaan.

Kerstmis

Ook tijdens de Kerstdagen was de straatpastor aanwezig. Op tweede Kerstdag woonde de straatpastor de Kerstlunch in het Inloophuis Psychiatrie aan de Hooigracht bij. Hier was ze uitgenodigd om het Kerstverhaal te lezen en daar kort iets over te zeggen.

Daarna vond de Kerstviering plaats in Diaconaal Centrum De Bakkerij. Die was dit jaar extra feestelijk, want een vrijwilligster zong samen met haar dochter en ondersteunde de viering met muziek op de dwarsfluit.

En een medewerker van het Sociaal Pension had Femke uitgenodigd om aanwezig te zijn bij een bijzondere maaltijd voor alle bewoners. De tweede kerstdag werd afgesloten met een bezoek aan de nachtopvang in de Nieuwe Energie.

Gespreksgroep

Ook in het afgelopen half jaar kwam de gespreksgroep bijeen. Wel werd er besloten de frequentie van een keer per week te verlagen naar een keer per twee weken. Dit omdat een van de deelnemers in verband met haar werk niet iedere week aanwezig kon zijn.

Om de week ontmoet de pastor vijf groepsleden in De Bakkerij. Deze bijeenkomsten beginnen altijd eenvoudig met de vraag: 'hoe gaat het?'. Lief en leed wordt met elkaar gedeeld. Er wordt advies gevraagd en er worden mijlpalen met elkaar gedeeld.

Daarnaast maken we gebruik van kaarten van het KRO-programma De Wandeling. Aan de hand van uitspraken en vragen op deze kaarten worden de deelnemers van de gespreksgroep uitgenodigd na te denken en te praten over thema's als *leven en dood, God, vriendschap, vergeving en vertrouwen*. Het zijn altijd boeiende gesprekken.

Vieringen

Iedere laatste zondag van de maand wordt er een viering georganiseerd in Diaconaal Centrum De Bakkerij. Daarbij waren het laatste half jaar gemiddeld zo'n vijftien mensen aanwezig.

Er wordt gezongen, gebeden, gelezen en gepraat. In de viering wordt een Bijbelpassage gelezen, waar de straatpastor nader op ingaat en in gesprek gaat met de aanwezigen. Zij worden uitgenodigd om te vertellen wat zij van het Bijbelverhaal vinden en wat het bij hen oproept of losmaakt. Dit leidt vaak tot openhartige gesprekken.

Dat gebeurde bijvoorbeeld bij het lezen van het verhaal van de Verloren Zoon (Lukas 15:11-32). Drie aanwezige mannen identificeerden zich elk met een andere persoon uit het verhaal, die aansloot bij ervaringen uit hun verleden, maar ook in het heden. Er ontwikkelde zich tussen hen een fascinerend gesprek.

Tijdens de vakantieperiode in juli werd de viering geleid door pastor Tomas van Driel.

Allerzielen

In de viering van oktober stonden de overledenen van het afgelopen jaar centraal. De namen van vijf bekenden van het straatpastoraat werden genoemd en voor elk van hen werd een kaarsje aangestoken.

Ook de bezoekers kregen de kans om namen van overledenen uit hun eigen kring te noemen en tijdens de viering een kaarsje voor hen aan te steken. Eén van hen stak zelfs een kaarsje aan voor een dode vogel die hij op weg naar De Bakkerij die dag had zien liggen.

Uitvaarten

Ook aan het einde van het leven van daklozen is het straatpastoraat aanwezig. De straatpastor wordt door Stichting De Binnenvest op de hoogte gebracht als er iemand overlijdt en kan, als dit gewenst is, een bijdrage leveren aan de uitvaart of de uitvaart leiden.

In juli werd John, een bewoner uit het Sociaal Pension die contact had met het straatpastoraat, erg ziek en werd de straatpastor ingeschakeld. Tijdens het bezoek sprak Femke met de man over zijn ziekte en zijn wensen rondom zijn uitvaart.

Toen de man een paar dagen later overleed, werd Femke ook meteen op de hoogte gebracht en werden er in overleg met het team van het Sociaal Pension de nodige zaken afgestemd over de uitvaart.

Het was een korte, informele bijeenkomst waarin de mooie momenten van zijn leven en steun voor elkaar centraal stonden. De pastor vertelde iets over het leven van John, er werd muziek gespeeld en er was ruimte om herinneringen met elkaar te delen.

Een paar weken later overleed onverwacht Erna, die net als John ook tijdelijk onderdak gevonden had in het Sociaal Pension. Ook bij dat afscheid was Femke als straatpastor aanwezig.

In oktober overleed Voorschotenaar Henry Cok (1955-2019) die lange tijd eten aan de daklozen uitdeelde en hen een luisterend oor bood. Ook bij deze uitvaart was Femke Post erbij om de grote groep aanwezige daklozen te steunen.

Netwerk

Goede contacten waren er het afgelopen half jaar met Stichting De Binnenvest. Met de maatschappelijk werkers, groeps werkers en de directie was er regelmatig overleg over de dagelijkse gang van zaken of specifieke casussen.

Verder was er regelmatig contact met mensen van de verschillende sociale wijkteams in Leiden. Met hen werd overlegd en zij brachten mensen in contact met de straatpastor.

Door de jeugdzorg van Cardea werd de pastor ingeschakeld toen zij een verblijfplaats zochten voor een jonge vrouw. In samenwerking met De Bakkerij werd hiervoor een oplossing gevonden.

DE BOOTTOCHT

In samenwerking met het jongerenproject M25 Leiden Regio van De Bakkerij organiseerde het Straatpastoraat op 14 juni 2019 weer de jaarlijkse boottocht over de Kagerplassen. Dit, inmiddels traditie geworden, uitstapje trok weer veel gasten aan.

Sweet Seventies

Het motto dat de jongeren dit jaar kozen was: the Sweet Seventies. Dus de boot werd versierd met speciale slingers en de M25-ers droegen voor de gelegenheid kleurrijke ban-de-bombrilletjes. Voor de gasten is het altijd een goed moment om even los te komen uit hun vaste leefwereld en de spanning van zich af te gooien. Voor de jongeren is het vaak de eerste persoonlijke ontmoeting met mensen die dakloos zijn.

Na regen kwam...

Samen met zo'n 50 dak- en thuislozen vertrokken we op een regenachtige vrijdagochtend met de boot. Gelukkig duurde de regen niet lang en

voeren we binnen tien minuten onder een warm zonnetje tussen de mooie velden.

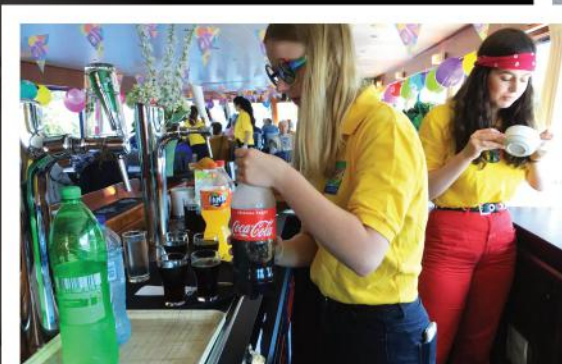
Dankzij de zon konden we zowel in de boot zitten als buiten in de frisse lucht. Mensen zaten gezellig rond de tafel te praten en genoten van het uitzicht vanaf de boot.

We hebben genoten

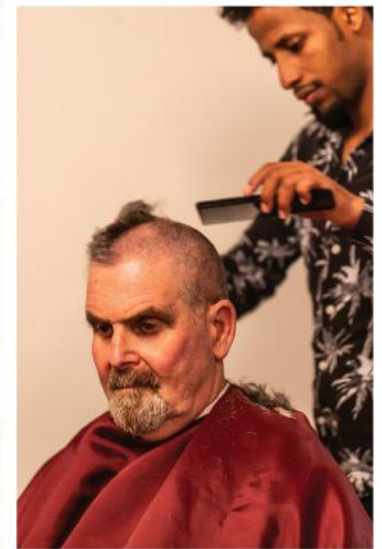
's Middags werd er een lunch verzorgd. Na een kort moment van stilte konden de aanwezigen kiezen uit soep, verschillende broodjes en warme snacks. Na de lunch voer de boot terug richting Leiden.

Het was een ontspannen dag met bijzondere ontmoetingen en heerlijk weer. De gasten en de jongeren hebben enorm genoten van en met elkaar.

DE BOOTTOCHT 14 juni 2019

MANNENDAG 18 OKTOBER 2019

EEN GEWELDIGE MANNENDAG

Met straatpastor Femke Post en jongeren van het Da Vinci College organiseerden wij voor het eerst een Mannendag voor dak- en thuislozen in De Bakkerij. Het was een geweldige dag, maar er moest op het laatste moment wel wat geïmproviseerd worden...

Geen paniek!

Zo meldde de kapster en de fotograaf zich kort voor de bijeenkomst ziek, maar via het netwerk van De Bakkerij werd er op de valreep een Eritrese leerling-kapper, Mebrathu Tecle, gevraagd en hij deed het geweldig. Probleem was, dat hij geen kappers-set had, maar de stagejongeren regelden via Haarhuis van Tongeren een kappers-set voor Mebrathu, zodat hij aan de slag kon. En fotograaf, Jannie de Groot, van de Leidse Amateur Fotografen Vereniging hielp ons ook uit de brand.

De tafels gedekt

Om 12 uur stonden de door de jongeren gesmeerde broodjes ham en kaas klaar en lagen de hamburgers in de oven. De tomatengroentesoep rook lekker en de tafels waren gedekt. Twaalf mannen werden door straatpastor Femke Post welkom geheten.

De lunch smaakte prima en de jongeren aten gezellig mee. Deze Mannendag was de afsluiting van een hele week activiteiten van de maatschappelijke stage van de jongeren, georganiseerd door M25 Leiden.

Make-over

Vervolgens werden er heel wat haren geknipt; bij sommigen ging alles eraf en dat stond nog leuk ook. Door verpleegkundige Annelies van der Ploeg (die zich meldde na een oproep op Facebook) werden met veel schwung wangen ingezeept en geschoren en baarden getrimd.

Hoewel ze zoiets niet gewend waren poetsten de leerlingen de schoenen van de gasten, na enige uitleg en oefening, dat wel!

En Adri Lindhout hielp de mannen die dat wilden met het uitzoeken van een nieuwe outfit. Een heel rek met broeken, truien, overhemden jassen en colberts stond klaar, beschikbaar gesteld door Dress for Success en de Weggeefwinkel.

Intussen was het gezellig, werd er flink gelachen en was het goed om te zien dat een van de leerlingen in het Arabisch een gesprek aanknoopte met een man uit Syrië:

"Ik had een gesprek met een man uit Syrië over hoe lang hij nu in Nederland is en over zijn zoon die op de basisschool zit. Beide spraken we in het Arabisch, wel drie kwartier. De man zei dat hij het heel fijn vond om met mij te praten.

We hebben veel raakvlakken met elkaar. Ik ben namelijk zelf ook als asielzoeker hier gekomen en daardoor heb ik een beetje hetzelfde meemaakt als hij. Ik vond het daarom ook fijn om met iemand te praten uit eenzelfde soort situatie. Ik vond het leuk en ik heb er veel van geleerd".

MET 160 GASTEN AAN TAFEL !

Ook dit jaar werd er door M25 Leiden en straatpastor Femke Post opnieuw een gratis kerstdiner voor dak- en thuislozen georganiseerd.

Op dinsdag 10 december gingen om 17.15 uur de deuren van de Marekerk open en mochten de gasten, die buiten in de koude wind al hadden staan wachten, over de rode loper naar binnen. 160 mannen en vrouwen vonden een plaatsje aan de gedekte tafels in de met grote kleurige ballonnen versierde kerk.

Vorbereidingen

In de voorafgaande weken hadden Gerda Pieters, projectmedewerker van M25 Leiden tijdens het zwangerschapsverlof van Carijn Westeneng, en straatpastor Femke Post samen met vier M25-ers, leerlingen van het Stedelijk Gymnasium, voorbereidingen getroffen.

Fondsen en diaconieën werden aangeschreven voor een bijdrage en er werd een oproep gedaan om verzorgingsproducten (*Kerstbubbels*) naar De Bakkerij te brengen. Er werden inkopen gedaan voor de goodiebags en die werden gevuld.

Op de dag van het diner was het even hard werken met hulp van vrijwilligers van de Marekerk, van Diaconaal Centrum De Bakkerij en van het Straatpastoraat. Dat betekende 30 tafels uitklappen, 200 klapstoelen er omheen zetten en de tafels dekken. Twee beveiligers hielden intussen de kerkdeuren in de gaten en de twee EHBO-ers stonden paraat!

Kerstmis

Toen de gasten eenmaal zaten en het Amsterdamse daklozenkoor De Straatklinkers kerstliedjes had gezongen, klom straatpastor Femke Post achter de microfoon om iedereen welkom te heten. Ton Jacobs, de predikant van de Marekerk, vertelde vervolgens dat de bijbel op de kansel dit mooie oude gebouw tot een kerk maakt. Stadsdichter Marianne van Velzen legde in een speciaal voor deze avond geschreven gedicht uit wat kerst betekent. Op haar verzoek lieten De Straatklinkers iedere keer als het woord Kerstmis viel een mooie harde roffel horen! Nadat de straatpastor het kerstevangelie had voorgelezen bad Ton Jacobs het Onze Vader.

Smakelijk Oosters buffet

Toen werd het startsein voor de maaltijd gegeven. De gasten werden aan tafel bediend door een heel legertje vrijwilligers, die af en aan liepen met volle borden. Andere vrijwilligers schepten de borden vol met - onder andere - bami of nasi, vlees- of vegetarische gerechten, saté, kroepoek en loempiaatjes, in grote warmhoudbakken aangeleverd door Chinees-Indisch Restaurant Woo Ping.

Voor de gymnasiasten was het een hele ervaring om te leren omgaan met de doelgroep, maar dat ging ze goed af!

Sjaals, *Kerstbubbels* en een goodiebag

Na het eten werd iedereen uitgenodigd om een sjaal, muts en verzorgingsproducten uit te komen zoeken. In een lange rij liep men langs een lint van tafels. Met daarop sjaals en mutsen, flessen, spuitbussen, rollers, tubes, tandenborstels, potjes, pakjes.....het leek wel een kleine markt! Iedere gast mocht vier verzorgingsproducten uitzoeken en bij de uitgang kreeg men nog een goodiebag.

De jongeren mochten meebepalen wat er in deze tasjes moest komen. Zij kregen een geldbedrag en hebben hiervoor regenponcho's, notitieboekjes, pennen en speelkaarten gekocht. Voldaan ging iedereen naar buiten!

Dank

We kijken terug op een mooi kerstdiner. Alles was mogelijk dankzij de daadwerkelijke hulp van de eerder genoemde vrijwilligers en de professionele ondersteuning van beveiligers en EHBO-ers. Dankzij vele enthousiaste breisters, onder andere van Radius en 'Help je medemens de kou door', en allen die zo royaal *Kerstbubbels* naar De Bakkerij brachten! En last but not least dankzij de onmisbare financiële steun van diaconieën uit de regio, de Rotary Leiden en particuliere giftgevers. Heel hartelijk dank.

Henriëtte van der Broek

KERSTDINER 10 DECEMBER 2019

Tony

Ik ontmoet Tony bij mijn eerste bezoek aan de nachtopvang in 2018. We maken kennis met elkaar en hij vertelt me dat hij sinds een paar maanden in de opvang verblijft. Iedere week als ik in de nachtopvang ben, ga ik even bij Tony en zijn vrienden zitten, zo leer ik hem steeds beter kennen. Ik ontdek dat hij kinderen heeft en graag met zijn handen werkt.

Tony is dat jaar ook aanwezig bij het kerstdiner. Als ik de dag na het kerstdiner de daklozenopvang weer bezoek, komt hij naar me toe om me te bedanken voor de leuke avond. We praten even na over de avond en ik vertel hem dat er volgend jaar weer een kerstdiner zal zijn. Zonder lang nadenken zegt hij dat hij er dan niet bij zal zijn omdat hij van plan is dan een huis te hebben.

In de maanden die volgen spreek ik Tony bijna iedere week. Steeds als ik hem tegenkom op straat of in de opvang. Hij zegt vaak dat hij niets te melden heeft, maar vertelt vervolgens toch hoe zijn week was, hoe blij hij is met zijn vrijwilligerswerk en over het contact met zijn kinderen.

Aan het einde van de zomer in 2019 krijgt Tony een kamer in een voorziening van Stichting De Binnenvest in een andere stad en verlaat hij de daklozenopvang in Leiden. Als ik in december door de stad fiets kom ik hem weer tegen. Ik vraag hem hoe het met hem gaat. Hij vertelt me dat hij binnen een week na zijn verhuizing een nieuwe baan heeft gevonden en daar nog steeds met veel plezier werkt. Hij heeft zijn leven goed op de rit gekregen. Ik herinner hem aan zijn uitspraak bij het kerstdiner van vorig jaar en vertel hem dat het kerstdiner volgende week weer plaats zal vinden. Hij herinnert zich die uitspraak ook en is blij dat het hem inderdaad gelukt is om die woning te vinden. We zijn allebei blij dat hij zijn doel bereikt heeft.

Stichting

HET STRAATPASTORAAT LEIDEN

Het straatpastoraat Leiden geeft aandacht aan mensen die hun dagen en nachten op straat doorbrengen. Dat geldt voor mensen die dakloos zijn, maar ook voor mensen die een thuis missen, snakken naar ruimte, weg van de onrust in hun hoofd, of juist op zoek zijn naar gezelschap.

De straatpastor is aanspreekbaar op grote en kleine zaken. Bij haar kun je je verhaal kwijt. Of het nu alledaagse dingen betreft of de grote vragen van het leven. Gesprekken zijn altijd vertrouwelijk, tenzij iemand zelf aangeeft dat het probleem ook besproken mag worden met anderen.

Soms kan het leven mensen in de problemen brengen of maak je zelf verkeerde keuzes. Niemand hoort op straat te staan en ieder mens heeft recht op aandacht. Het straatpastoraat wil duidelijk maken dat je als mens niet alleen staat. Dat er iemand is bij wie je aan kunt kloppen met je vragen of gewoon even bij kunt kletsen over dingen die je bezighouden.

In die zin heeft de straatpastor wel iets weg van een reisgenoot. Iemand die je onderweg toevallig tegenkomt en met wie je in gesprek raakt. Soms tref je iemand die echt kan luisteren, bij wie je je verhaal kwijt kunt en die je gaandeweg helpt om zelf te ontdekken welke keuzes je wilt maken.

Straatpastoraat Leiden

Pastoraat betekent herderschap. Zorg hebben voor de ander. Eigenlijk zijn we allemaal geroepen herder voor elkaar te zijn: 'je broeders of zusters hoeder' heet dat in bijbelse termen.

Voor het straatpastoraat is het christelijk geloof een bron van inspiratie voor het dagelijks werk, maar we zijn er niet op uit om mensen te bekeren. Dus of je nu christen bent, joods of moslim, hindoe of iemand met een andere of zonder godsdienstige voorkeur, dat is ons om het even. De straatpastor heeft oog en oor voor iedereen.

Straatpastor Femke Post

Werkplek en uitvalsbasis:
Diaconaal Centrum De Bakkerij
Oude Rijn 44b, 2312 HG Leiden

M: 06-28109931
E: pastor@straatpastoraatleiden.nl
W: www.straatpastoraatleiden.nl

Bestuur Stichting Straatpastoraat Leiden:

Bert Verweij (voorzitter)
Henriëtte van den Broek (secretaris)
Ber Langezaal (penningmeester)
Ton Snepvangers (lid)

Postadres:
Diaconaal Centrum De Bakkerij
Oude Rijn 44b, 2312 HG Leiden

E: secr@straatpastoraatleiden.nl

Bankrekeningnummer
NL21 TRIO 0390.4908.14 (Triodosbank)

Sara

Sara is een jonge vrouw van 25 jaar en heeft een fulltime baan. Ze belt me op een donderdagmiddag op en vertelt me dat ze dakloos is. Haar huis is op woensdag ontruimd terwijl ze op haar werk was.

Na die ontdekking is ze via internet bij de daklozenopvang van Stichting De Binnenvest terecht gekomen. Daar is ze goed ontvangen. Van een man die ook in de opvang verblijft, heeft ze mijn telefoonnummer gekregen. We spreken af dat ik haar die avond in de opvang even op zal zoeken.

Daar hoor ik dat Sara een huurachterstand heeft, die ontstaan is toen ze overspannen raakte. Doordat de rekeningen zich opstapelden en de kosten hoger werden, verloor ze het overzicht over haar financiële situatie en volgde de huisuitzetting waarbij al haar spullen en haar huisdieren werden meegenomen.

Sara moet nog erg aan de situatie wennen. Ze vertelt opgewekt dat ze een goede kamergenoot heeft en dat ze de afgelopen nacht goed heeft kunnen slapen. Haar opgewektheid verbaast me.

Haar ouders zijn niet op de hoogte van haar situatie. Ze wil niet dat ze zich zorgen maken, want in haar ogen hebben die het al druk genoeg met hun werk en haar twee broers.

In de weken die daarop volgen spreek ik Sara wekelijks, we hebben telefonisch contact en zien elkaar in de daklozenopvang. Sara blijft opgewekt, maar de combinatie van het ver-

blijf in de daklozenopvang en haar baan valt haar zwaar.

Nog steeds heeft ze niemand ingelicht over haar woonsituatie. Haar vrienden, familie en werkgever weten niet dat ze niet meer in haar huis woont. Ze wil niet dat die zich zorgen maken.

Als ze na een paar weken toch besluit haar werkgever in te lichten over haar woonsituatie, besluit die haar contract niet te verlengen om haar de ruimte te geven haar leven eerst weer op te bouwen. Dat is een tegenvaller voor Sara, maar ze laat zich er niet door uit het veld slaan.

Na enige tijd wil ze ook haar ouders inlichten over haar huisuitzetting. Ze vindt het wel spannend om dat alleen te doen en vraagt of ik meega. Haar ouders reageren geschokt.

Nadat Sara hen uitgebreid verteld heeft hoe ze in deze situatie is terechtgekomen en over alle stappen die ze al gezet heeft om er weer uit te komen, zijn haar ouders van de eerste schrik bekomen en ook wel trots op alles wat hun dochter al gedaan heeft om haar leven weer op de rit te krijgen.

Inmiddels heeft Sara een huis van De Binnenvest toegewezen gekregen. Daar woont ze samen met twee anderen. Sara heeft het er naar haar zin en doet haar best haar leven weer op te bouwen. We houden telefonisch contact en zien elkaar af en toe nog.

Stichting Straatpastoraat Leiden

*Het werk van de Stichting
Straatpastoraat Leiden werd in 2019
mede mogelijk gemaakt door:*

**VOGELGEZANG
FOUNDATION**

 **STICHTING
ROTTERDAM**

LEIDSCHER MAATSCHAPPIJ
VAN WELDADIGHEID

 FOUNDATION[®]

 Leiden